

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА
НАУКОВА
УСТАНОВА

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

© Мукачівський державний університет, 2024

СИНЕВИЧ І.С., ФАБРИЦІЙ Я.Я. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ ПРАЦЕЛЮБНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	194
СІДОР Ю.І., ХОМА О. М. ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	197
СКРИПИНЕЦЬ В. В., ЧЕПЕЛЮК Б. М. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МАРКЕТИНГУ.....	198
ТОВКАНЕЦЬ Г.В., РУСИН В. В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	200
ТОВКАНЕЦЬ Г.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	202
ТОРОНІЙ Р. Ю., ОРОС Т. М., ЛАЛАК Н. В. ІГРОВІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	204
ТУРЯНИЦЯ М. М., ХОМА О. М. ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	207
ФЕНЦИК О.М., КРИЧФАЛУШІЙ Д.Р. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	209
ФЕНЦИК О.М., ШУБА Н.В. ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ: СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ.....	211
ФІЛЬО В.В., КОБАЛЬ В.І., РОЗВИВАЛЬНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	213
ЧЕКАН О., ІЛЬНИЦЬКА А. РАННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДИТИНИ: РОЛЬ РОДИНИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СВІТУ.....	215
ЧЕКАН О., ЛАРІВОН В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ 'НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА.....	218
ЧЕКАН О., ЛЕНДЄЛ В. ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧ ДО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	220
ЧЕКАН О., ПАНЮЩИК Н. СТРАТЕГІЇ ВИХОВАННЯ ІНІЦІАТИВНОСТІ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	222
ЧЕКАН О. РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИСТИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	224
ЧЕКАН О., ШЕФФЕР Е. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВИХ ФУНКЦІЙ У ДІТЕЙ З РІЗНИМИ ФОРМАМИ ВАД МОВЛЕННЯ.....	226
ЧЕКАН О.І., ШТРАУС А. ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ З КУЛЬТУРОЮ ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАПРОДУКЦІЇ У СТАРШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	228
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., БУНЕЦЬКА-ПОПОВИЧ В.М. СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО КОЛЕКТИВУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	230
ШЛЯХТА Н.І., КОБАЛЬ В.І. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В МАГІСТРАТУРІ.....	233
ШУТІЙ М. В., ЛАЛАК Н. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ З ГЕТЕРОГЕННИМИ ГРУПАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	235
ЯРЖОМБЕК О. С. ФЕНЧАК Л. М. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО	

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Література:

1. Бодашевська Ю.С. Особливості професійного самовизначення у ранній юності (гендерний аспект). *World Science*. 2019. № 8 (48), Vol. 3. С. 45-49
2. Занюк С. С. Мотиваційний тренінг. Формування мотивації учбової діяльності у студентів та старшокласників. *Практична психологія та соціальна робота*. 2017. № 8. С. 31-42.

УДК 37.017:17:323.1:37.044.3-057.87

АЛФЕЛДІЙ В.В.

Здобувачка першого (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальності 053 «Психологія»

БАРЧІЙ М.С.

старший викладач кафедри психології

ВОРОНОВА О.Ю.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології

Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Проблема національної ідентичності української молоді викликає особливий інтерес в умовах сьогодення. Останнім часом все більшої актуальності набуває термін «ідентичність» в межах психологічних досліджень. Всі важливі проблеми сучасності вивчаються та оцінюються через призму ідентичності. Інтерес до проблем ідентичності пов'язаний з формуванням гуманістичної парадигми в гуманітарних науках, що активізувала проблеми свободи і відповідальності, осмисленості життя. Особливої уваги потребує проблема національної ідентичності української молоді з огляду на те, що саме молодь у найближчому майбутньому стане визначальною силою у збереженні й подальшому розвитку Української держави.

У зарубіжних дослідженнях проблему ідентичності розглядали з точки зору психосоціального підходу – Е. Еріксон, Е. Фром, конструктивістського підходу – П. Бергер, Т. Лукман, когнітивного підходу Дж. Тернер, Г. Теджфел, соціокультурного підходу – П. Бергер, З. Бауман, Е. Гідденс, Ч. Кулі, Н. Еліас. Вагомими є дослідження сучасних українських науковців – Ю. Бех, М. Боришевський, В. Євтух, Л. Нагорна.

Національна ідентичність – це персональна ідентичність або відчуття належності до певної держави чи нації. Це сенс нації як цілісного цілого, представленої самобутніми традиціями, культурою та мовою. Як свідчать психологічні дослідження, становлення національної ідентичності, як складової Я-концепції, підпорядковується певним закономірностям і проходить низку фаз у своєму розвитку. Її становлення відбувається у дитячому віці під впливом сімейного середовища, друзів, знайомих, однолітків. Згодом в цей процес

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

включаються інші осередки соціалізації – дошкільні заклади, школа, позашкільні установи, вищі навчальні заклади.

М. Співак досліджуючи психологію розвитку національної самосвідомості особистості в юності доходить до висновку, що важливими проявами національної самоідентифікації молоді людини є позитивна національна самоідентичність, національна самоповага та гідність, які водночас забезпечують її соціально-психологічну саморегуляцію [2].

На характеристики національної ідентичності молоді суттєво впливає специфіка локальної території (зокрема, поліетнічність громади), що визначає особливості міжетнічного спілкування: інтенсивність спілкування між представниками різних етнічних груп і націй, знання іншої мови та культури, соціальні зв'язки з представниками інших народів, досвід перебування за кордоном, прогрес у міжнаціональній взаємодії та позитивна оцінка ролі власної нації в міжнаціональній спільноті.

Ідентичність формується на політико-культурній, соціально-культурній та національно-історичній сферах. Вона містить особливості нашої культури, звичаї, вірування тощо. Н. Гавриленко, досліджуючи проблему національної ідентичності студентської молоді, акцентує увагу на теперішньому етапі розвитку України, коли ми спостерігаємо пряму загрозу геноциду нашої нації, втрати території і державної незалежності та потрапляння під вплив загарбницької держави, виникла необхідність здійснення цілеспрямованих заходів на збереження національної ідентичності молоді. Тобто виховання нового покоління українців, яке діятиме керуючись національними та європейськими цінностями: повага та пошана до національних символів (Герба, Гімну України) та до прав людини; активна громадянська позиція; готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України [1].

Для реалізації завдань формування національної ідентичності важлива роль відводиться закладам вищої освіти. Саме в освітньому процесі формується активна громадянська позиція та національна ідентичність, відбувається становлення основ життєвого й професійного самовизначення особистості, забезпечується розвиток її життєвих та професійних компетентностей, формується готовність до захисту своєї Батьківщини. Вирішення цих та інших завдань можливо завдяки проектуванню змісту вищої освіти відповідно до запитів держави і суспільства, що породжені війною. Розв'язання цієї проблеми передбачає надання здобувачам вищої освіти якісних освітніх послуг, зміст яких насамперед має задовольняти суспільні вимоги, зумовлені реаліями сьогодення.

Сучасні реалії воєнного стану потребують формування соціально орієнтованого покоління українців, національної ідентичності особистості, стимулювання самостійності у побудові нею індивідуальної ієрархічної системи цінностей, із-поміж яких перше місце належатиме цінностям найвищого, духовного рівня загалом і національним зокрема. Це і є одним з

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

основних завдань ЗВО з розвитку національної ідентичності студентської молоді.

Література:

1. Наталка Дудник «Шляхи формування національної ідентичності в умовах воєнного стану» с.95 Шлях формування національної ідентичності в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: URL: <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/download/268059/12.pdf>.

2. Співак Л. М. Психологія розвитку національної самосвідомості особистості в юності: монографія. Кам'янець-Подільський : Рута, 2015. 300 с.

УДК 159.922.7:81'246.2-053.5/.67(043.2)

АПАЦЬКА Ярослава,
Магістр галузь знань «Освіта/Педагогіка»
Спеціальність «Середня освіта»
Спеціалізація 014.021 Англійська мова і література»
Мукачівський державний університет
ГЕРЦОВСЬКА Наталія,
канд. філол. наук, доцент
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ БІЛІНГВІВ

Питання вивчення психологічних особливостей білінгвізму безпосередньо заховане у дослідженні мовлення, спілкування, сприйняття та вікових особливостей людини. Білінгвізм є досить поширеним лінгвістичним явищем. На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства білінгвізм частіше розвивають у дітей свідомо. Регулярне використання двох мов дітьми є чудовим тренуванням для різних ділянок мозку. Дослідження фахівців із психології розвитку, когнітивної психології та освіти демонструють низку позитивних тенденцій.

Різні аспекти вивчення білінгвальних ситуацій, зокрема і їхній вплив на розвиток комунікативних практик двомовних дітей, були висвітлені в роботах Л. Виготського, Ч. Осгуда, В. Ламберта.

Наукові доробки Бондаренка О., Узунова С. С., Скуратівської М.О., Клевцової Н.І., Пометун О.І., Долгова К.М., Paradis J., Genesee, F., Щуркової Н.Е., Цукермана Г.А., Д. Джонсона досліджують якими є особливості дитячого білінгвізму.

Аналізуючи поняття білінгвізму з точки зору лінгвістики варто зауважити що явище білінгвізму визначається не тільки як практика почергового використання двох мов [2], а й трактується як функціонування в межах одного суспільства двох чи декількох мов [1].

Л. В. Щерба та А. Герд розуміють під білінгвізмом здатність тих чи інших груп населення спілкуватися двома мовами незалежно від ситуації чи обставин. Українська дослідниця білінгвізму Лариса Казанцева визначає білінгвізм як "вільне володіння або просто володіння двома мовами" [3].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>